

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 25 Februarie 1905.

Numărul 8.

CHAOS.

(=) Au ajuns atât de încurcate acțiunile politice noastre, încât nu putem ști nici pe un moment, dacă ziua de mâine nu ne va aduce surprinderi din ce în ce mai mari.

De-o vreme încoace trecem zilnic din surprindere în surprindere; încât nu ne mai putem da sama, ce va aduce ziua de mâine. Înainte cu câteva luni, când cetiam despre lupta obstrucționistilor, cari au ajuns, în cele din urmă, a scoate cu puterea din casa țării pe trabanți, răsturnând fotoliile ministrilor, și sfărâmând scaunul prezidențial, priviam cu un fel de mirare, la matadorii opoziției, cari să fotografiază în jurul scaunului prezidențial, în mâni cu scânduri, și cu bucăți rupte din tapetele camerei. Ce bine le șede în scaunul prezidențial, zimbiam în noi, atunci.

Și iată că după un interval așa de scurt, Tisza cel atotputernic se rostogolește din înălțimea lui, în aparență inaccesibilă, opoziția intră în dietă cu o majoritate covârșitoare. Și, în ședința din Marța trecută, raportează invingere deplină asupra partidului liberal, reușind a alege pentru postul de președinte, viceprezidenți, notari, tot oameni din sinul opoziției aliate. Este pentru întâia dată, dela 67 încoace, că prezidiul camerei să ajungă în mâna unui bărbat din partidul kossuthist.

Constituindu-se astfel camera, suntem încă departe de a putea face combinații asupra constituirii noului guvern.

Vizita lui Kossuth la Viena a fost foarte viu comentată în presa de aici și în cea din Austria; cu toate aceste întrevorbirea, ce a avut-o cu Monarhul șeful partidului 48-ist, rămâne o taină nedeslegată încă. Înțelegem, că Domnitorul nu ar fi străin în ce privește independența vamală a Ungariei, dar că în chestia armatei nu voește să cedeze o iotă măcar.

Astfel stând lucrul, opoziția ajunsă în majoritate ru va putea conta la fotoliul ministerial; partidul liberal cu atât mai puțin. Rămân dissidenții, cari intrunesc până la un anumit punct simpatia celor două partide contrare. Andrassy pare a eși la suprafață, Băuffy încă se amintește și, ca o surpriză se șoptește în taină și de Wekerle.

Alianța opoziției cere sus și tare însă, ca noul guvern să pășească cu principii concretizate și nu vor să audă de un guvern de *transiție*. Le e frică adecă, să nu dea îndemnizarea noului guvern, pentruca acesta, să disoalve de nou dieta și apoi să dispună noue alegeri, în cari opoziția ar fi, fără îndoială, înfrântă. De aceea „Igyetértés” organul independist, cere ca guvernul care se va forma, să se ocupe în primul plan cu reforma legii electorale, pentruca cetățenii să-și poată deprinde dreptul acesta în deplină libertate a convicțiunii lor, ca alegerile de deputat să nu fie de aci încolo sporturi scumpe, ci să fie tot atât de accesibile și caracterelor cinstite, cu mai puțină stare materială.

O cerere foarte întemeiată aceasta, a cărei temei, dacă înțelegem bine, este convicția că partidul liberal tot nu e înfrânt cu desăvârșire, și că revenirea lui Tisza la putere, deși eschisă pentru prezent, nu e eschisă și pentru viitor...

Organul partidului poporal, spune de altcum pe față, care a fost ținta comună a opoziției aliate: nimicirea legii-Daniel, eschiderea dela putere a guvernului Tisza-ist și a partidului liberal pentru totdeauna.

Tratativele decurg — și cine știe când vom ajunge a ști ceva pozitiv relativ la formarea noului cabinet.

În ori-ce caz, opoziția, după o luptă așa de crâncenă, nu va ceda mult din pretenziunile ei și prevedem cu siguranță, că unele din aceste — ales cele referitoare la instrucțiunea publică — ne vor fi încă poate mai ostile decât cele ale guvernului căzut, care de altcum numai prietin al nostru nu s'ar putea numi.

Deputații noștri naționaliști vor avea să țină piept cu toate atacurile, ce s'ar porni în contra institutelor noastre culturale; iar acasă avem de asemenea foarte mult de făcut. În vederea reformii electorale cerute de opoziție, să ne revizuiam listele alegătorilor, să ne studiem terenul, pentruca la noue alegeri, să nu intrăm în lupta electorală așa de neorganizată și așa de divizată ca mai înainte.

Trăim zile, cari aduc necontenit surprinderi, fără să putem ști nimic cu siguranță, ce va urma.

În ori-ce caz, abia putem spera pentru noi o situație mai favorabilă, de aceea să fim trezi și să nu uităm, că și pentru viitor rămânem avertizați ca și în trecut: numai la puterile noastre.

Balotajul dela Cehul-Silvaniei. La 16 Februarie curent avea să se țină balotajul între iubitul nostru George Pop de Băsești și candidatul guvernului, baronul Bornemisza. — Românii de pretutindenea erau în așteptare. Cu zile înainte să zvonisă, că Badea George va fi ales la sigur. — Bravii sălăgeni și-au dat cu toții mâna să fie cu trup cu suflet pe lângă simpaticul lor candidat. — Să și cuvenia astfel. George Pop de Băsești este omul cel mai iubit al Sălăgiului, românul cel mai verde și cel mai încăruntit în luptele noastre politice. — Iată de ce cu toți deopotrivă doriām aceasta și voiam oarecum să grăbim acest balotaj; vream să-l știm cât mai iute în șirul celor aleși. — Și când așteptarea noastră era mai încordată, când ne țineam mai siguri de reușită, firul telegrafic, în locul izbândii, ne aduce vestea, ca un trăsnet zdrobitor, că Badea George a fost bătut de moarte și alegătorii săi au fost alungați — Eram nedumeriți, nu ne venia să credem, că viața constituțională în Ungaria să fi degenerat până într'atâta... Scrisoarea deschisă adresată de George Pop de Băsești alegătorilor săi ne chiarifică pe deplin. Dsa dinpreună cu alegătorii, când mergeau *ca la biserică, la Cehul-Silvaniei*, sosiți acolo au fost atacați în modul cel mai mișelesc de o bandă de bătăuși plățiți. — L'au lovit în cap fără milă, cu gândul infam să-l omoare. Tot asemenea pe alegătorii lui. La toate acestea gendarmii și miliția au privit nepăsători. — George Pop de Băsești în fața acestei brutalități infame — nefiind omul sigur cu viața, și-a retras alegătorii dela urnă. — Faptul acesta este unic în istoria neamurilor civilizate. Au doar s'a mai auzit să se fi întâmplat undeva, ca atunci când mergi să-ți deprinzi dreptul cel mai cardinal, ce-l are un cive într'un stat constituțional — sub egida stăpânirii, să te bată în cap ca pe-o vită? — Unde e prestigiul moral al statului, când slujbașii lui abuzază în așa chip cu puterea? — Istoria popoarelor ne spune, că Filip cel mare și-a lătit domnia peste popoarele orientului cu spiritul blândității, respectând obiceiurile și drepturile fiecăruia. — Guvernauții noștri vreau să ne stângă într'o lingură de apă; noroc că suntem cam mulți.

Avem nădejdea, că legea va da satisfacția cuvenită lui George Pop și alegătorilor

săi. — Până atunci exprimându-ne indignarea și infierând cu dispreț brutalitățile dela Ceh, trimitem venerabilului nostru prezident salutul nostru respectuos.

Adresă de aderință Iluștrului Domn George Pop de Băsești

Iluștre Bărbate!

Dumnezeu a trimis în lume pe Fiul său, ca să răscumpere omenimea din sclavagiu sufletesc avilitoriu de demnitatea omenească și opul divin a răscumpărării — scaldând pământul grădinii Getsimani îngreunat de blăstămii cerului de patru mii de ani, prin sudorile sale mestecate cu sânge. — I-a îndeplinit în muntele Golgotha.

Astfel a trimis Dumnezeu părinților noștri din când în când bărbați providențiali, mentori spre frângerea lanțurilor ruginate de 17 secolii a poporului român, care îmbrăncit sub greutatea cătușelor uda glia robiei prin sudori mestecate cu sânge. De un atare mentor trimis de Providență este fericit a te avea, stimă, veneră și iubi pe tine iluștre bărbate poporul român din Sălăgiu și patrie! Tu, care prin elanul sufletului înalt, prin inima-ți mare și sacrificarea Eu-lui tău ai devenit martirul națiunii române, totdeauna ai cuprins în inima ta doririle și durerile neamului român. Scaldată-i perina esiliului cu sudorile stoarse de suferință îndurată cu resemnățiune pentru iubirea de neam. Iar la 16 Februarie a. e. zi, — care va rămâne gravată prin picurii de sânge de martir a neamului scurși din inima ta: ai suferit martiriul în Golgotha pironitoare de drepturile neamului român. Ranele inficte ție, sunt inficte și mamei

națiuni și fiecăruia suflet de român pentru că cu tine a sângerat națiunea și toți fi ei cu tragere de inimă. Îți trimitem balzamu vindecător a condoliinții frățești spre alinarea usturimii ranelor. Îți trimitem bandajele încălzite de focul dragostii spre legarea ranelor inimii sufletului și trupului tău. Mângăie-te că al nostru ești și ne împreună lacrimile cu ale tale, iar din suspinurile noastre împreunate cu ale tale, împletim o cunună neveștețitoare și o dedicăm tâmplilor brazdate de furtunile seculare a mamei națiuni române.

Mângăie-te, că pe cum Christos cel răstignit a înviat, așa și drepturile națiunii române, pironite în Golgotha nedreptății, pentru care tu ai suferit martiriul, vor învia, ca să nu mai vadă moarte, iar până atunci neîncetat să trimitem suspine către cerul împreună cu sfânta maică biserică: „Să învieze Domnul și să se risipească vrăjmașii lui, să fugă dela fața lui toți cei ce-l urăsc pe el?”

Sălăgiu, 1905 Februarie 20.

Clerul român sălăgian.

FINAL

— pentru „Gazeta de Duminecă”. —

Spre încheierea discuții, mai publicăm și următoarea: *Adeverință*. „Subscriși, ca unii cari am pregătit toate ședulele, declarăm pe cuvântul de onoare, cumcă toți alegătorii din Șumal și Porți, conduși la alegerea de membrii comitatenzi pentru cercul Ipului — de preoții Vasiliu Pop și Domițian Cupșa, au votat pe candidații românilor conducători, adică pe E. Vicaș și Dom. Cupșa. — Aceasta o adeverim noi subscriși

și o putem adeveri cu toți alegătorii cari știu ceti și scrie. că și ei au văzut negru pe alb numele scrise de noi pe ședulele ce le-au dat în urnă. Lecimer 1905 Februarie 19. Petru Cucu not. cercual. Tegzes M. Togyer econom în Porț.”

În fața acestei adeverințe, subscrișul nu pot lăsa nepomenit, că pe lângă toate că e adevăr aceea, că eu și confratele preot din Porți Domițian Cupșa, cu toți alegătorii noștri am votat pe cei doi în adeverință numiți și designați de conducătorii noștri din centru. Dl Victor Boțan a scris la G. de D. o corespondență indesață cu neadevăruri — despre ce însuși a fost convins — aserând malițios și tendențios: că am votat cu străinii etc.

Dl. I. P. Lazar redactor, a publicat voios și „con-amore” gozăriile neadevărate a Dlui V. Boțan.

Pentru desvălirea adevărului a trimis spre publicare și Dl notar cercual P. Cuc și Tegzes M. Todor sus numita adeverință nimic adăugând la ea — după cum mi-au spus, — dar așa să vede G. de D. e surdomută nu voește a auzi și spune adevărul. Dl redactor I. P. Lazar, nu mult cugetă cât de mare și prețios bun e onoarea. Că e atăcată și răpită pe dreptul ori pe nedreptul, pe Dsa așa să vede nu mult îl împoartă. Pentru ce nu? O știe Dsa cu siguranță. noi însă numai deducem și deducerea noastră pentru Dl or e deprimătoare.

N'ar strica să pomenese și de gelnicofătarnica și nezmerita exclamare a Dlui V. Boțan: „Sărac de tine popor delăsat din Porți și Șumal, ce mai conducători ai tu, cum te lasă pradă evenimentelor!” etc. dar acest glas farizeo-mincinos, în fața adevărului de sine să întoarcă de unde a ieșit.

FEUILLETON.

— Luceafărul —

În anul al patrulea iasă la Budapesta de două ori pe lună o revistă mândră și curată, ca însuflețirea din care a pornit, o revistă românească, a noastră a Românilor „de dincoace”, pe care mulți dintre noi nu o cunoaștem, poate numai din auzite. Când înainte cu trei ani și ceva „Luceafărul” să prezintă în cel dintâi număr, ochii unora să opriră pe copertă — o românească în port național, și spuneau că „nu e chiar rău”, alții își luară osteneala să cetească două-trei pagini, și li-să făcă sânge rău de nutriță și îndrăzneala cu care niște tineri universitari, cari is numai copii încă, să apucă în loc de studia să facă literatură, pe care mai așteaptă apoi să o și sprijinești, și în gândul lor admirau poate înțelepciunea celor mulți, foarte mulți, cari fără să mai cerce a pătrunde în tainele acestei zămisliri copilărești, trimisărah solul de bine să vestească, acolo de unde a plecat, că nu sunt pretindenea inimi tinere, că însuflețirea pentru e al nostru, credința în puterile noastre, jertfirea din puținul cât îl avem, — a jertfi nu înșamnă a da din ce ai prea mult — sunt vorbe spuse în vânt, — cari își vor perde acuz înțelesul pentru mulți — Dar totuși între cei mulți, cărora s'a trimis revista, se află câțiva, cari au voit să înțeleagă gândul și ținta celor ce au pornit „Luceafărul”, și acești puțini s'au bucurat din toată inima, și au

dat sprijinul pe care l'au putut da. Foile noastre „de dincoace” au luat notiță de apariția unei noue stele pe cerul întunecat a beletristicii noastre, care stea însă, foarte pretensivă, vrea să fie chiar „Luceafăr”. Dar afară de o scrisoare a dlui Mocsonyi și alta a dlui Vulcan, nu s'a aflat nimeni, din bărbații literați dela noi, care să spună în public un cuvânt de încurajare pentru revista nou născută. Dar peste Carpații bătrâni, dincolo de acești „muniți părinți” trăește un om de orară inteligentă creatoare și organizatoare, un bărbat cu simțăminte largi, curate, puternice, care și cu ocaziunea apariții „Luceafărului” a arătat, că deși trăește în capitala României, nu e numai a celor de dincolo, ci a tuturor Românilor.

Dl Iorga a trimis o scrisoare cuminte, un program pentru noua revistă. Și de atunci încoace, a colaborat însuși, și nu a trecut ocazie binevenită, în care să nu amintească, să nu încurajeze, să nu dea povețe pentru „Luceafăr” și cetitorii lui. — Și să nu se uite, că la realizarea unui program literar, cel mai puternic sprijin e totdeauna interesul ce vezi că-ți poartă aceia, căror te adresezi. — Dlui Iorga, în mărețea operă ce săvârșește cu o nimitoare muncă vezi bine nui pasă atâta de indiferentismul ce i-se manifestează „dincolo”, dar Dlui e un geniu. Ceice au dat naștere „Luceafărului” însă au fost numai tineri cu mai mult sau mai puțin talent, dar cari au lucrat după cum le-a poruncit simțăminte celea mai curate. Și dacă pe aceștia răceala celor mulți ar fi putut foarte bine să-i înghețe, interesarea celor puțini, dar buni și nobili, încuviințarea voinții și planurilor lor din partea celor de frunte a neamului, i-a înfăcărat și mai

mult, și ne mai băgând în samă piedecle nenumărate, s'au pus pe muncă, și „Luceafărul” număr de număr s'a prezentat tot mai bine. De multe ori, — din lipsa abonamentelor neplătite — era silit să iasă 2-3 numeri de odată, și în răstimpul de așteptare sărmana administrație era silită să anunțe prin ziare că „din cauza unor neorândueli ivite la tipografie, revista va apărea atunci și atunci”, și numai așa se mai puteau opri svonurile: „Auzi mă: Luceafărul s'a stins”. — „Ba nu, ascultă frate, alta să-ți spun eu. Până acum am avut întunecime de soare și de lună, acum vom avea și de „Luceafăr”. Asta-i descoperirea mea proprie, pe onoare dacă nu!”

Și când apoi eșia câte un splendid număr dupla ori chiar întreit, poate când nu-l aștepta nime, mirarea de multe ori trece în admirare: „Mă, ai dela „Luceafărul” să ști că nu-s curăț!”

Și cetitorii lui regulați, tăiau foile vergure. Poate și acum, în multe cazuri, mâni curate de enconită, ori cutare „tinăr de speranțe mari”, făceau cei dintâi slujba aceasta, domnișoarele ca să cetească un cântec nou de Nic. Otava, și să li-se infioreze sinurile de mult liniștite, tinerii de speranțe să treacă repede de pe o față pe alta, căutându-și „productul”, și în urmă să se oprească desperați la câteva șire din „posta redacțiunii”. — Asta însă să făcă numai în primele momente, când se aducea posta. — Dar după cină, stăpânul casei cetea adâncit ne mai băgând samă la domnișoara ce pândea ilustrațiile, și când termină, spunea cu glas gros: „Măi copii, tinerii ăștia-s vrednici de toată lauda. Măne trimit abonamentul pe anul viitor”.

Procedura aceasta de a ascunde adevărul și a lăsa la suprafață gozăriile malițioase și necualificabile. — Să le fie de bine Dlul dela Gazeta de Dum.! Iar On. public să aibă notiță scumpă de specialitatea de tot specială a Gazetei Dnui I. P. Lazar și soții. — și să-și facă explicările de lipsă și fără a le scrie eu.

Șnimal la 20 Februarie 1905.

Vasiliu Pop
preot.

Despre misiunile poporale.

În contra immoralității, ce tot mai tare se lățește între credincioșii bisericii noastre, s'a început în anul trecut, de câtră unii preoți zeloși, un bun mijloc de apărare. Câțiva frați preoți din tractul protopopesc al Clujului, sprijiniți de șeful tractual, au ținut o serie de misiuni populare în diferite parochii a tractului și și-au văzut osteneala încununată de frumos succes.

Predicile misionarilor au aflat fericitor răsuneț și ascultare mântuitoare în sufletele credincioșilor. După cum am înțeles din rapoartele făcute despre acelea sacre misiuni, ba chiar și din spusele unor frați, cari au conlucrat la ele, popor foarte mult ascultă predicile misionarilor, și credincioșii mișcați de vorbele sfinte a preoților, cu sutele s'au împărțit de ss. taine.

Preoții catolici din apus fac multe misiuni populare, ei le socotesc de mijloc bun pentru răspândirea învățaturii creștine în masele poporului de rând, dar mai ales văd în ele, o stavilă puternică de a opri lățirea vițiilor.

Tot așa de folositoare ar fi și pentru noi misiunile considerând împrejurarea, că

și în poporul nostru să încuibă toate vițiile și că tot mai mult ni-să înstrăinează credincioșii de biserică și de învățatura sfântă a lui Christos. Aproape în toate satele se înmulțesc concubinatele, fiindcă și legile civile dau frâu pornirilor dușmănoase creștinismului și așezămintelor bisericesti.

Vițiul beției seceră victime cu droaia, munca credincioșilor toată să grămădește în punga jidovilor, în toate privințele ne decad poporenii. Sufletele, pe cari avem strict obligământ a-le păzi de geenă, cu durere trebuie să observăm, că tot mai mult să înstrăinează de noi, și de am fi trași la dare de samă, oare n'am fi siliți a recunoaște, că din vina noastră rătăcesc în căi greșite?

Pășunea în câmpul vițiilor primejdioase trebuie să recunoaștem, că din negrija noastră nutrește cu venin sufletul turmei, ce nouă ni e dată spre pază.

Multe din relele, ce s'au lătit în popor vor dispărea, dacă vom continua începutul făcut în anul trecut de frații dela Cluj.

Dacă să vor face misiuni în toate părțile archidiecesei, atunci poporul va avea prilej, să audă din gura conducătorilor sufletești sbiciuirea păcatelor, ce-l strâng cu lanțuri infernale și tot odată bună ocaziune de a-și câștiga cunoștințele necesare în lucrurile de credință și morală, căci ne uimește ignoranța aceasta.

Mulți dintre poporenii nostri nu-s induși nici în adevărurile elementare de credință, în sufletele lor e o mare buimăceală de superstiții și credințe băbești. Pe lângă aceasta desele predici și serviciile sacre, cu cari ts împreunate misiunile, vor pregăti atmosfera sufletească a credincioșilor pentru lucruri, din cari va trage mare folos biserică și instituțiunile noastre culturale. Ușor s'ar putea face reuniuni de temperanță

în contra beției sau alte întruniri, în sinul cărora poporul va avea teren de desvoltare și ocaziune de muncă piie și folositoare.

Prin misiuni vom stărpi din viaa Domnului mulțimea buruienilor veninoase, ajungându-ne scopul luptei pentru care suntem investiți de sus cu dar și cu putere; înaintea Domnului vom putea da răspuns bine primit, arătând ca rod al muncii noastre ceata număroasă de suflete glorioase.

Dacă ne ținem năravul de până acum — a începe lucrurile bune și a le lăsa baltă, — atunci nu vom avea în nimic sporiu; lipsindu-ne statornicia în munca și zelul pastoral, multe veacuri, ne va fi tot începătoare biserică.

Dintre obiectele, cari în anii din urmă au fost desbătute în ziaristică și asupra cărora s'au expus păreri și s'au tras concluzii, n'am încercat nici unul, le-am lăsat toate a să eterniză în coloanele foilor.

S'ar cuveni, ca misiunile populare să le îmbrățoșăm cu toții, spre a ne ușura păstorirea sufletelor și spre a face sigură mântuirea credincioșilor. În sinoadele protopopești de primăvară, Onorații frați pot aduce hotăriri despre misiuni, ca în decursul anului ori tot în al doilea an, să se facă în fie care parochie misiune populară.

Ar fi ușor de obținut un rezultat bun, dacă în fiecare tract protopopesc s'ar împărți preoții în mai multe grupuri, așa ca trei-patru preoți învecinați să se ajutore împreună.

Așa cum s'au făcut misiunile în anul trecut în tractul Clujului, ts prea obositoare pentru cei cari le fac. E prea greu pentru un preot, ca într'o zi să țină trei-patru predici, să facă slujba sfântă și tot în aceea zi să spovedească.

„Luceafărul“ dela început a scos din programul său traduceri, din cari s'au nutrit toate revistele noastre de dincoace, și din care își scot foitele și părțile literare și acum ceea mai multe foi ale noastre, — o neputință și o neînțelegere, pe care eu drept cuvânt ne-o aruncă în față dl Iorga, vorbind de presa noastră. În proză 3-4 traduceri de s'au dat până acum, și acelea mai mult ocazionale, cum au fost celea din Carmen Sylva Zola, Gorkji. — Traduceri în versuri s'au dat, dar cea mai vastă „Tragedia Omului“ — un cap de operă, — e datorită dnui Oct. Goga, cei mai bun traducător din ungurește, căți am avut până acum, iar celelalte aproape mai toate iar Daale, cari, mai ales celea din Petőfi, sunt „splendide“, cum se exprimă dl Iorga.

Încolo „Luceafărul“ a dat lucrări originale, la început mai subțirele, la tot cazul, a căror autori mai târziu nici nu au mai scris, dar cei cari au rămas, s'au urcat treptat, dela schițe ușoare, la povestiri, la nuvele, — dela poezii, de începător, la inspirații cari vor rămânea. — Și pe lângă cei-ce au rămas — aceștia toți dela noi din Ungaria — s'au adaus puteri tinere de dincolo, cei mai buni prozatori din generația tinăra de azi: ca Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, Ciocărlan, I. Bassarabescu.

Astfel revista, care era să fie numai a tinerilor universitari poate, azi, a ajuns să fie pusă de dl Iorga în rând cu celea mai bune reviste ce le avem Românii de pretutindenea, reviste ce au aceeaș țintă: literatura națională, — cu „Convorbirile literare“, cu „Sămănătorul“ și cu „Făt-frumos“ dela Bărlad.

A sosit într'adevăr timpul ca nutremântul nostru sufleteș să nu ni-l mai scoatem din traduceri nuvelelor franceze, germane, ungurești etc. sau din romanele scrise de-adreptul în aceste limbi, romane și nuvele cari băjbăe de conți, de contese, de vederi străine, cari nu au nimic cu noi. Noi trebuie să ne cunoaștem mai întâi pe noi, pe „badea“ nostru pe „papa“ nostru, — pe alui Ciocărlan, nu pe alui Sadoveanu, — boerii, cucoanele și cuconitele noastre, și să le dăm pace cavalerilor îndrăgostiți să urce piscurile înalte, cu iubitele lor în spate, ori să se arunce în prăpastii, pentru ași arată iubirea bolnavă. Trebuie să ne cunoaștem „satele și preoții“, „drumurile și orașele“, „satele și mănăstirile“ noastre, și să lăsăm Svițera cu Alpii, Italia cu cerul senin până la alte ocaziuni.

Cine va ceii „Luceafărul“ va afla nu viața și sufletul întreg al nostru, ci o parte, crîmpee puse unul lângă altul din această viață și din acest suflet, căci întregi, acestea două, numai după multă muncă, după ce vom avea un șir întreg de oameni de geniu, le vom putea avea. Dar curentul acesta puternic și sănătos trebuie dus înainte, eăci eu nu cred să fie cineva care cetind „Luceafărul“ să nu să simtă mai acasă, mai întră ai lui, decât dacă ar ceti o revistă decepționistă, simbolică bunăoară.

Din anul III-lea începând revista din Budapesta vine aproape fiecare număr, cu nouă copertă, lucrate toate de pictori de ai noștri. Într'adevăr de multe ori stai și te gândești cum își pot permite editorii o eșecutare tehnică așa de desăvârșită cu cei o mie de abonenti, ce-i are. Nr. 1 din anul acesta dă nește admirabile tablouri de

a lui Grigorescu, — care fără îndoială, încă e al nostru al tuturor, căci înaintea ciobănașilor și ciobănițelor lui și noi rămânem încremeniți, ca și frații de dincolo. În Nr. 2, închinat poetului Vlăduț ilustratii tot așa de minunate. Astă vară veneau icoane verzi și albastre din Japonia scaldată în sânge, și în lacrimi de sânge a celor rămași nenorociți, în urma celor ce au pornit să prindă de pept blana murdara a ursului dela miază-noapte.

Și mai înainte ni se dau reproduceri după pânzele pictorului Smigelschi, care acum nu-și mai ia ochii dela cupola catedralei din Sibiu, și dela sfinți ce vor decora pereții aceleia.

În anul trecut, a pus și un premiu „Luceafărul“ pentru cea mai bună schiță ori nuvelă. Și să nu te miri de toate acestea, când știi că are o mie de abonenti numai?

Din convingere curată recomandăm cu toată căldura revista aceasta tuturor românilor de bine. O recomandăm preoților și dascălilor noștri mai ales, căci pe sate, unde nu este casină care să ceară gratuit revistele noastre, cum fac celea din orașe, o revistă literară face foarte mult. Te ține în curent cu producțiile literare, ce apar la noi, — pe cari ori cum, un om cu matură și 4 ani de teologie nu mai are cauză să le ignoreze; îți procură plăceri și distracții curate, înălțătoare, cari numai spre binele tău pot fi, care nu mergi în cărciume, nu mergi la casină să joci cărți, nu te mesteci în afacerile altora, nu calumniiez. Iar apoi copilele preoților și învățătorilor noștri să nu aibă dreptul, să cetească și ele, când au vreme, — celea dela oraș totdeauna au vreme — vr' un cântec senin, care samănă cu cel doinit de ficiorii din sat, dar care totuși e mai năștiu cum

Însotindu-se preoții își pot ușura misiunea; să meditează din bună vreme asupra lucrului, să se sfătuiască laolaltă făcându-și un program înainte, ca toate predicile lor să aibă legătură între sine, predica unui preot să fie ca o continuare la predica celui alalt, și toate îndreptate în contra re- lator și a boalelor sufletești, cari mai mult grasează în parochia unde să țin misiunile.

Cel mai bun timp pentru misiuni sunt săntămănilor din postul Crăciunului și a sf. Paști; acestea s zile puse de s. biserică spre reculegere și înfrângere sufletească și pe lângă aceea poporul nostru, ca popor ocupat cu agricultura, în timpul acesta ar putea lua parte mai ușor la serviciile sacre.

Îmi repețesc dorința, a vedea lăpitate în toate părțile archidiecesei sau chiar în toată provincia noastră mitropolitană misiunile poporale. Îndemn la așa ceva pe lângă celea amintite mai sus, ne-ar putea da și faptul că s'ar înpuțina numărul acelor, cari ani de-arindul nu implinesc a patra poruncă bisericăscă.

Misiunile le-ar socoti poporul de ade- vărâte serbări religioase, în decursul lor s'ar mărturisi popor mult și cu mai multă pregătire și înfrângere sufletească.

Eu cred, că am putea șterge datina aceea slabă, de a-și amâna toți poporeni mărturisirea pe zilele din urmă a s. post, când e imposibil preotului într'un timp așa

te face mai grabnic să visezi. s'au vr'o schiță luminoasă, în cetirea căreia să-și uite năcazurile de peste zi. să se recreeze, să se facă tot mai bună și mai frumoasă în — suflet? — Iar celea ce au învățat la școli străine. nu ar fi oare cu cale să-și însușea- scă o frumoasă limbă cultă, românească totși. — pe care astfel — în sat. fără so- cietate multă — foarte cu greu s'au de loc nu și-o poate însuși altfel? — Și „Lu- ceafărul“ astăzi la noi la Români de din- coace, serie cea mai curată și mai frumoasă limbă. Scrieri în potrița bunului simt. a moralei. a credinței „Luceafărul“ nu are, și credem nu va avea până ce va merge pe drumul ce ni-l arată tuturor fără indoială. cu mai multă competență dl. Iorga, profesor la universitatea din București.

În Nr. ultim 3 în „Luceafăr“ e un avis. în care să zice, că preoții. învățătorii. și țărani fruntași cari n'au fost abonați până acum. dacă vor trimite abonamentul de 7 cor. pe anul ce vine 1906, vor căpăta revista și pe anul acesta 1905 și pe cel viitor 1906. — Banii să se trimită în luna asta Februar sau în Martie în chipul acesta poate da 50 de esemplare.

Nu putem atrage în de ajuns aten- ținea dlor preoți și învățătorii asupra acestui favor. Și fiindcă am voi ca din jurul nostru să fie cei norocoși, cari se vor împătăși de această bunăvoință a edi- torilor, fiind pe aici destui preoți nu așa de bine situați. spunem să se grăbească. să nu le apuce alții înainte, dintr'alte părți. fiind numai 50 de es. ce se pot da supt condițiile amintite. Adresa e:

„Luceafărul“, Budapesta IV. Strada Zöldfa Nr. 7.

A. s. n.

scurt să mărturisască 5 ori 6 sute de per- soane, și pe lângă aceea să facă toate ser- vițiile prescise în săptămâna cea mare.

Misiunile poporale ne-ar procura mai des bucuria și mângâierea sufletească, ce am avut-o în anul iubilat trecut, cu ocaziunea indulgențelor; de a ne vedea fii sufletești de- punându-și sara, în câteva zile de-arândul uneltele de lucru la ușa bisericii, spre a intra în lăuntru, ca înaintea altarului să-și depună prinosul de adorare și mulțămită milostivului Împărat.

Sever I. Frățilă
preot.

SCRISOARE DIN VIENA.

— Cursul pedagogico-catehetic. —

— 20 Februarie.

Azi să incene a doua săptămână a cursului pedagogico-catehetic arajat de so- cietatea, ce poartă numele „Leogesellschaft“. Austriacii sunt convinși. că viitorul unui neam e legat de educația, ce o primește tinerimea, și că acela e stăpânul viitorului care își știe câștiga tinerimea. Și după ce mirenii înșiși sunt convinși. că nu sunt bune căile, pe cari umblă oamenii „moderni“, își încred bucurios odoarele lor educației reli- gioase. Preoții la rândul lor își dau toată siliuța. ca să dea elevilor o creștere solidă, corespunzătoare cerințelor timpului. Acest scop îl urmărește mai multe lucruri, făcute de clerul austriac, cari merită toată aten- ținea. Un astfel de lucru sunt și așa nu- mitele congrese „pedagogico-catechetice“, cari prin conferințe dau îndrumări profe- sorilor — mai ales dela școlăle medii — cum să aducă totdeauna în legătură studiile profane cu religioase. Congresele acestea atrag atențiunea cercurilor celor mai înalte. Papa și Împăratul le urează tot succesul. episcopii își trimit delegați chiar și din părțile celea mai îndepărtate ale monarhiei. În anul acesta ne câștigă respectul tuturor un prefect și un profesor din Carloviț, poate trimișii patriarhului Brancovici. Aceștia doi. fie-le zis spre cinstea lor, sunt unii dintre cei mai sîrgu- incioși cercetători ai cursului. Iau parte (și activă) foarte mulți laici. între ascu- tători sunt și doi conziliieri exmiși de mi- nistrul cultelor.

Aici spun pe scurt câte ceva din unele conferințe mai însămănite.

Profesorul universitar Dr. Svoboda, care e inițiatorul și președintele cursului, a avut două conferințe, una despre escur- siunile științifice, iar cealaltă despre intuițiune Prima e de tot interesantă, a dat multe instrucțiuni practice, a arătat din experiență cu câte roade e împreunată o astfel de escursiune, din carea câștigă elevii cu mult mai mult ca din nește prelegeri.

Fostul predicator aulic Kickh, a vorbit despre foloasele ce le are religioase creș- țină din studiul clasicilor greci și romani. El e de părere. că după ce clasicii se ridică peste oamenii de rând. lor li-s'a dat dela

Dumnezeu o misiune superioară, că adevă- sa propage între oameni ideii sănătoase. ceea ce o și arată cu multe exemple. De împrejurarea aceasta să se folosască mai ales profesorii de limbile clasice, și data ocaziune să atragă atențiunea elevilor asupra lucrului acestuia. căci atunci și clasicii vor fi cu mult mai bine gustați...

Unele dintre celea mai cu drag ascu- tate conferințe au fost celea două ale pro- fesorului universitar Dr. Seydl. El spune, că educația are să fie națională și cores- punzătoare timpului. Fiecare dascăl are să spună elevului său, tu trebuie să îți iubești neamul din care te tragi, căci e al tău. ai să-l cunoști mai bine ca pe celealalte; — dar să știi, că nu numai neamul tău este pe lumea aceasta, mai sunt și altele. cari alături cu tine toate sunt chemate să fie fii lui Dumnezeu de aceea pe acestea să nu le urăști, ci să le iubești, ca pe niște frați. Așa principii sănătoase a spus tinărul profe- sor. încât încontinuu era întrerupt de aplauzele publicului. Vezi bine, gazetele catolice ungurești nu spun nimic despre vorbirea aceasta. o amintesc numai, căci canibalismul spiritual al lor n'au putut-o ru- megă. — În a doua conferință ne spune. că educația are să fie corespunzătoare tim- pului. luându-se în considerare progresele dar nu și regresele. Să nu fie modernă așa, că copilul încă de mic să fie blazat tâmpit, desperat.

Dr. Neveřil a arătat teoretice și prac- tice folosul, ce-l poate aduce schiopticonul instrucțiunii religioase. Aparatul acesta e cam ca laterna magică, cu ajutorul lui pro- iectezi cu mult succes chipurile; — cu toate că acum e prea scump. dar se folosește deja în deajuns. În dieceza de st. Pölten spre es. sunt mai multe societăți numite „Skiptikon-verein“, ale căror membrii (preoți, mai ales cateheți) capătă pe rând aparatul pe o anumită vreme. să-l poată folosi la instrucție.

Miercuri după amiază a fost o excu- siune la Kalksburg, la institutul Iezuiților, unde își câștigă educațiunea clasa cea mai înaltă a nobilimii austro-ungare. (Să-mi fie permisă aici o paranteză. În Kalksburg a fost educat și contele Albert Apponyi, care în viața lui privată e un model de catolic, după cum spun, cei ce-l cunosc. Înainte de aceasta cu 3 ani am vorbit în Pesta cu un om, pe care-l stimează mult Apponyi, și fi și cere sfatul de multeori. Aceasta îmi spunea, că Apponyi la începutul carierei sale politice a voit să înceapă cu un program catolic, dar neaflând razim în cei mai competenți, a început pe bază na- țională. Notița aceasta vrea să arate, că nu institutul Iezuiților a dat lui Apponyi șovinismul, de care e stăpânit azi) În Kalksburg a ținut un Iezuit o conferință despre metod, după carea a urmat o pre- legere practică.

Dr. Obermaier (diu Paris) a ținut două conferințe despre teoria evoluțiunii (Darwin) și despre om. La amândouă a luat parte și archiducesa Maria Valeria.

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisătoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirei.“

Vorbind despre fizică a arătat, că nu e știință pe lume, ce să-i servească catechetului cu atâtea argumente. Mai ales când e vorba despre existența lui Dumnezeu. ca fizica. A dezvoltat frumos argumentul cel mai nou al fizicii cu privire la existența lui Dumnezeu, care se deduce din consumarea căldurii.

Poate că cea mai practică decât toate conferințele a fost a superiorului lazarist *Legerer*, care a dovedit, că prima datorița a catechetilor e păstoria sufletească a elevilor, și nu memorizarea materialului preseris. La aceasta trebuie să ținească toată viața catechetului. atât cea privată cât și cea publică. De aceea și numai din punctul acesta de vedere, catechetul are să ducă o viață exemplară creștinească, să convină mai de multe ori cu elevii, nu numai în oarele oficioase. termometrul și barometrul tractării lui cu elevii să fie dragostea. — În dezbaterea, ce s'a încins după conferință. s'au discutat multe lucruri practice, despre lectura elevilor. vizitarea elevilor bolnavi. este.

Dr. Willmann, cel dintâiu pedagog din Austria a ținut până azi două conferințe și azi la 5 oare va avea a treia conferință. În prima a vorbit despre baza, clădirea învățământului, în a doua despre educația făcută pe baza psihologică. Aici spun vr-o câteva sentințe din vorbirea a doua. O psihologie, în care lipsește sufletul, e imposibilă. Pedagogia e calul, ce trebuie să scoată din tina naturalismului, carul psihologiei. Ce e bun în filozofia „modernă“, tot e luat dela cei vechi, la cari același lucru stă cu mult mai bine. căci „modernii“ iau numai dărâbuțe. vreau să facă mozaice. în cari însă nu este viață. O educație psihologică bună conduce pe elevi la o viață spirituală conștientă.

Invățătorul Meier vorbește despre recerintele bibliotecilor puse la dispoziția elevilor. Acestea sunt: ori-ce bibliotecă are să corăspundă credinței, să propage moravuri bune, să desvoalte în elevi simțământul patriotic și artistic.

Rectorul universitar *Schindler* a vorbit despre cunoștințele sociale. cu cari trebuie informat tinărul deja în gimnaz. ca pe când ajunge la universitate să nu fie tras în ghiblul social-democrației. A vorbit despre dreptul și datorițele proprietății. cari le putem urmări în istoria Egiptului până la 6000 înainte de Christos. La urmă a dezvoltat pe larg imposibilitatea comunismului propus de social-democrație.

Acestea sunt numai nește idei din unele conferințe, la cari am luat și eu parte. Toate conferințele se vor publica în o carte separată, și pe rând în „Christlich-pädagogische Blätter“, ce costă pe an 4 cor. (la Heinrich Kirsch, Wien I. Singerstrasse 7). E o revistă. ce merită atențiunea tuturor fraților, preoți, cari se ocupă serios cu catechisarea.

Mai amintese, că ministrul de culte *Hartel*, după cum am auzit din scrisoarea ce a trimis-o prezidiului cursului, urmărește

cu o deosebită atențiune conferințele acestea, dela cari așteptă mult folos pe terenul instrucțiunii medii.

Job.

Invitare.

Casina română din loc invită cu tot onorul pe membrii săi la a IX. adunare generală ordinară, care se va țineă Duminecă la 5 Martie a. c. la oarele 10 a. m. în salele casinii.

Program:

1. Deschiderea adunării;
2. Raportul comitetului;
3. Rațiunile anului 1904 și proiectul de buget pe anul 1905;
4. Alegerea alor 2 comisiuni pentru cenzurarea raportului general, a rațiunilor, și a proiectului de buget;
5. Alegerea noului comitet;
6. Eventuale propuneri.

Blaj, la 22 Februarie 1905.

Dr. A. Bunea
președinte.

Flaviu C. Domșa
notar.

Nr. 8—1905.

CONVOCARE.

„Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj“ își va țineă *Adunarea generală* Duminecă în 5 Martie 1905, oarele 3 d. a. în localul „Casinii române“. Prin aceasta nvițăm pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării, 2. Raportul comitetului, 3. Raportul comisiunii despre rațiunile anului 1904. 4. Alegerea comisiunilor a) pentru cenzurarea raportului de sub 2; b) pentru cenzurarea rațiunilor de pe anul 1904 și c) pentru înscrierea membrilor noi, și încasarea taxelor dela membrii vechi. 5. Rapoartele comisiunilor. 6. Eventuale propuneri. 7. Alegerea alor 2 membrii pentru verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, din sedința Comitetului ținută în 18 Februarie 1905.

Elena Nestor
prezidentă.

Dr. Ambrosiu Chețanu
secretar.

Noutăți.

Conferențele meseriașilor. Conferința anunțată pe Duminecă în 19. Februarie, s'a ținut în fața unui frumos număr de domni și doamne din clasa meseriașilor. Dintre inteligenți au fost domni A. C. Domșa, redact. „Unirii“, Vasile Suciu, prefectul tipografiei și Dr. Emil Sabo profesor. Dl Augustin Gruita, a făcut o lectură interesantă asupra lui Guttenberg — inventatorul artei tipografice. — E primul dintre măiestri, care s'a înscris în șirul conferențiarilor. Președintele i-a adus cuvinte de laudă. — Dșoara Maria Cristian a predat cu simț și cu pricepere poezia „Rugăciunea“, de Alexandrescu. La sfârșit calfa Ioan Coroiu, cu umoru-i înăscut ni-a înveselit cu două anecdote de alui Speranță.

Hymen. *Teofil Bocoșiu*, cleric absolut și *Lucreția Centea*, anunță cununia lor, care să va celebra în biserica gr.-cat. din Căpâlna la 5 Martie a. c.

Petreceri. Tinerimea română din Oradea-Mare, invită la *Petrecerea de dans*, ce va aranja Joi la 2 Martie st. n. 1905. în sala cea mare a hotelului „Arborele verde“. Venitul curat e destinat spre augmentarea fondului de ajutorare a tinerilor lipsiți“. — Tinerimea română din Sibiu, invită la *Petrecerea cu dans*, ce va aranja în sala dela „Unicum“, la 2 Martie 1905 st. n. — Reuniunea femeilor române din Turda invită la *Serata musicală* urmată de dans ce va aranja în 5 Martie st. n. c. în sala cea mare din hotelul „Europa“.

Osândă politică. Joi în 16 crt. s'a ținut în Cluj pertractarea procesului intentat „Libertății“ pentru poezia „Roata dela Bălgrad“. Dl Iuliu Ioanovici, responsabil pentru redacție a fost declarat vinovat și judecat la 1000 cor. amendă și un an închisoare, cum și la suportarea speșelor. — Așa cu greu putem să ne înfrățim!

Cătră economi. furnisorul curții imperiale reg. Edmund Mauthner din Budapesta, după cum am observat și-a schimbat prețul din 1 Ianuar cu privire la sămânța de trifoi. Prețurile sunt acuma următoarele: Nr. 4. prima primisima 95 cor. Nr. 4 a) prima prima 93 cor. Nr. 4 b) prima 92 cor. per 50 kilograme. Acestea trei calități sunt celea mai curate și celea mai sigure de răsărire (incolțire). Este în general cunoscut, că firma Mauthner nu pune în circulație nici trifoi italian nici trifoi american, și că plumbarea trifoiului liferat, este oficios căutată și constatată, reducerea prețului la trifoi va afla în cercul economilor un bun resunet pentru că e noauă dovadă ca firma Mauthner are în totdeauna interesul economilor.

Necrolog † *Petru Stoica* paroh gr.-cat. în Ceanul-mare în anul al 81-lea al vieții și 56-ani al fericitei sale căsătorii și preoții, după lungi și grele suferințe, provăzută cu ss. taine a adormit în Domnul în 12 Februarie la 11 oare din zi.

† *Romulus Avram*, cand. de advocat în Baja-mare, după un morb greu provăzută cu ss. Sacraminte și-a dat sufletul în mâinile Părintelui cereșe la 13 Februarie n. în etate de 28 ani.

† *Vasile Barna*, paroh gr.-cat. în Sântămăre. după un morb îndelungat și grele suferințe. împărțășit cu ss. Sacramente ale muribunzilor, a trecut la celea eterne Joi în 9 Febr. 1905 în al 62-lea an al etății și al 36-lea al fericitei căsătorii și preoții.

† *Aurelia Aluaș* n. *Centea*, soția preotului *Dănilă Aluaș* din Maia. după un morb vehement de 9 zile împărțășită fiind cu ss. Sacraminte la 19 i. c. în etate de 26 ani și-a dat nobilul său suflet în mâna bunului Creator.

Odihnească în pace!

Escrriere de concurs.

Să caută pentru Dominiul mitropolitan din Blaj *un provizor* (ispán) și *un grădinar*.

Reflectanții pentru aceste posturi au să se adreseze la Dl *Ioan Mator*, administratorul Dominiului mitropolitan în Blaj, unde vor afla condițiunile pe lângă cari pot fi aplicați, cum și beneficiile împreunate cu acestea.

6 (1—3)

Cumpărați

Cumpărați

Calendariul Unirii pe anul 1905.

Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

PĂCAT ȘI ISPĂȘIRE.

(Continuare.)

4. Schimbare.

Sermanul trimbițaș zăcea acuma în spital, cu capul legat, cu mâinile legate și cu buzele toate sânge din cauza mușcăturilor sale fioroasă. În deliriu, el dedea din mâni și picioare, urla și injură, iară după ce pica ostenit pe perină, nu voia să vorbească cu nimeni nimic. Atunci să apropie preotul spitalului de patul său. Pentru prima dată sta în față cu un preot. El deveni liniștit, îl ascultă, vorbi cu dânsul, mult și adeseori.

Ce au vorbit cei doi în zilele cele multe și în ceasurile cele lungi ale nopții, aceea nimeni n'a aflat, însă când după patru săptămâni, sârmanul trimbițaș a părăsit iarăși spitalul și s'a reîntors în celula sa, nu mai era de recunoscut, se schimbase total.

Acest om încăpăținat și renitent era devotat și supus, ca un copil. Acest bețiv perfect nu mai bea nici o picătură, dar nici nu atingea măcar paharul cu vin, pe care-l căpătau zilnic arestanții, după greaua lor muncă. Acest fumător pasionat vindea fiecare fărmitură de țabac, pe care-l căpăta săptămânal, și vindea fiecare țigară căpătată în cinste. Acest leneș și trândav era cel dintâiu la ori ce lucru greu, și ultimul, carele se dedea odihnei. Dacă era de isprăvit vre-un lucru neprevăzut, care promitea ceva venit lateral, atunci trimbițașul era totdeauna cel dintâi carele se înbia la lucru. Da, el ar fi lucrat zece oare încontinuu în apă, dacă i-s'ar fi conces, pentru că acest lucru era mai bine plătit. Și astfel el pune la o parte fiecare filer, câștigat în modul acesta. Așa se zicea, că aici, în carcer a început el a cruța. Oare ce însăamna aceasta?

Cumcă preotul spitalului l'a adus la liniște și supunere, asta o mai înțelegeau, fiindcă l'au văzut, cum amuția înaintea privirei sale blânde. Însă această dragoste spontană de bani, această dorință de a cruța, acest zel neobosit de a câștiga tot mai mulți bani. Încă provenia dela preot?

Unii arestanți cari încă au fost în spital, o credeau aceasta: Ei au văzut de mult ori pe trimbițaș vorbind cu preotul; după vindecarea sa, l'au văzut zilnic mergând la capelă, unde asculta cu pietate slujba, și ei afirmău, că preotul cel șiret l'a înșălat și l'a sedus, ca să-i dea lui banii adunați. Când trimbițașul trecea pe dinaintea lor, unii arestanți strigau după el: „Popă, slugă popească!“ El însă, deși îi auzia, făcea numai din umeri și lucra mai departe, cât patru dintre ceilalți.

Într'o zi, preotul spitalului veni la portul, unde lucrau arestanții și aici cercetă, ca de comun, pe trimbițașul său. Era la ameazi, în timpul răpaușului. Toți arestanții zăcea pe năsip și durmiau. Numai trimbițașul era în apă până în brâu, ridică piatră după piatră pe zidul început, făcând să răsuneciocanul și lingura. Preotul ședează pe un stan de piatră și se întreținea cu trimbițașul, carele fără a încetă din lucru, îi

răspundeă, Soarele îi frigea fără îndurare, pe amândoi.

„Iubitul meu prețin“, zise preotul, clătinând din cap, „ceace preținzi dela mine, nu pot s'o fac“.

„Pentru ce nu dle?“ întrebă trimbițașul cu tristeță.

„Pentru că oficiul și serviciul meu mă reține aici“.

„Oh! dle preot!“ se rugă trimbițașul, „fă încă numai acest lucru pentru mine. Te rog, pentru Dumnezeu, numai lucrul acesta încă! Este singura speranță, care îmi dă putere să pot suporta această viață miserabilă!“

„Ei, dar aceasta este o călătorie lungă, și eu n'am parale!“

„Dacă n'ai parale“, adause trimbițașul, „iea împrumut de undeva. Te asigur, dle preot, că-ți reîntorc paralele. E drept, că nu știu, când și unde, însă mă jur că ți-le voi restitui!“

Preotul păstră tăcerea un timp îndelungat. În sfârșit zise: „Ei bine, cum va vrea Dumnezeu! Voi cerca“.

Atunci trimbițașul sări voios în sus, prinse mâna preotului și o sărută, rîzând și plângând deodată. Apoi se despărțiră.

O sentinela i-a pândit și-i insinuă la inspector. Acesta însă zise: „Oh, ce mai lucru mare! Preotul este un prost iar celalalt încă. Trimbițașul de bună samă va fi încredințat pe preot, să-i cumpere niscai lumini pentru vre-o biserică undeva, iar ceace rămâne dela cumpăratură, bagă preotul în buzunar. Asta-i toată istoria“.

Ceilalți arestanți auziră această glumă, și acuma și mai mult strigau după el: „Popă! Slugă popească!“ — Însă trimbițașul nu zicea nimic. Din ziua aceea el părea așa de vesel, așa de îndestulit și flura diferite cântece vechi. Aceasta n'a mai făcut-o de când se afla în temniță.

5. Grațiat.

Au trecut cinci ani de zile, încet, grozav de încet. Regulat, odată pe săptămână venia preotul și cerceta pe trimbițașul său, iar acesta totdeauna era vesel și tăcut, totdeauna punctuos la ascultarea serviciului divin, todeauna diligent la lucru și tot mai lacom după bani.

Auzi! — Ce-i asta? — Sună dobele, suflă trimbițele, trag clopotele, resună o pușcătură de tun. „Foc! Foc în arsenal!“ Toți aleargă, toți strigă, toți ajută. Înzadar. Flacărele înaintea tot mai departe și deja amenință magazinul de iarbă de pușcă. Acum arestanții au fost liberați, ca să stingă. Acest lucru a fost adevăratul element pentru bravul nostru trimbițaș.

Pentru prima oară, de cinci ani de zile, liberat de lanțuri, el aleargă cu funia și săcurea în locul incendiat, să acată preste trepte, preste grinzi până sus pe coperiș, își expune de douăzeci de ori viața, făcând sărituri cutezate, își face drum în toate laturile dărmă scaunul coperișul, așa că acesta se rostogolește pe după zid în jos, sloboade, din înălțime ameteitoare funia în jos, și cu încordare uriașă trage la deal țeva pumpei de apă, stropește cu apă ambitul lateral dela arsenal și magazinul de pulvere

și — mântuește magazinul și pe camera-zii săi.

În ziua următoare el zăcea iarăși în spital, cu mâinile arse și rănite. Atunci vine preotul său și-i aduce agrățiarea dela guvernator. Ceialalți cinci ani i-au fost iertați, iar trimbițașul nostru a fost trimis la regimentul al doilea de cavalerie din Gedyville.

După o despărțire dureroasă de cătră preotul său, el se aruncă, pe cal și ajunsă în noua sa garnizoană, unde nu-l cunoștea nimeni.

Dela început s'a dovedid ca soldat exemplar. Însă el ar fi voit bucuros, să devină iarăș trimbițaș. Deoarece, ca trimbițaș era plătit mai bine, iar banul — banul — părea a fi singura sa gândire. În scurt timp el își recăștigă vechea desteritate și așa ajunsă iarăși trimbițaș.

Un timp îndelungat mersără toate după dorința sa. Ciorapul său cu bani se infoia, numai cât cu mult mai încet, decum doria el. Din cauza aceasta, trimbițașul nostru se apucă, în oarele sale libere, să învețe a împleti corfe, și în curând să deprinse a face diferite obiecte, din pae și din fibre de foi de palmi, cari obiecte apoi el le vindea la jidani. Câștigul se vârsă în ciorap.

Însă, cu toate aceste ocupațiuni comerciale, trimbițașul nici decum nu deveni soldat mai slab. Dacă comandantul avea lipsă de un bărbat cutezător și de încredere, pentru a trimite vre-o depeșă însămnată la vre-un loc periculos, atunci trimbițașul nostru să imbia totdeauna cel dintâiu, și-și împlinea misiunea cu succes.

Astfel se furișă el odată printre cei zece mii de călăreți beduini ai șeicului Si-Sliman. El trecu norocos dincolo și aduse depeșă la comandantul din Thiaret. Fără de a se odihni, el plecă cu răspunsul îndărăpt. Pe drum, nește arabi dintr'o ascunzătoare îi pușcă calul de sub el, îl atacă cu săbiile și cu lăncile și-l târlesc, jumătate mort, până în lagărul lor. Acolo îl predau femeilor cari îl bat grozav și-l lasă jos, întins ca mort. În răcoarea nopții însă el își reveni în ori și lucrul cel dintâi fu să-și vâre mâna în gură, ca să vadă, dacă depeșă era încă acolo. Și într'adevăr, ea se afla încă, bine învăluită, sub limbă. După ce oprî cum pută curgerea sângelui din numărtoasele sale rane, se târii, în decursul nopții, distanță de zece ceasuri până la Gedyville, și ajunsă aici încă la timp, pentru a avertisa pe colonelul său despre un atac proiectat contra armatei sale.

Ori și care altul ar fi căpătat, pentru fapta aceasta, medalia de aur, și ar fi fost avansat. Trimbițașul însă nu s'a putut bucura de o astfel de distincțiune, din cauza trecutului său întunecos. În schimb însă, generalul îl dăruia totdeauna cu câteva sute de franci în aur și aceasta cauza bucurie cu mult mai mare trimbițașului nostru. Toți bani ajungeau în ciorap, iar la sfârșitul anului călătoria la Oran, și după reîntoarcere, câștigul și cruțarea reîncepea.

Era de necrezut. „Pipșoară“ trebuia să fie un șgărcit perfect, un șgărcit cu sabie și cu pinteni, un lucru până aici nemai pomenit. De ani de zile dănuia lucrul astfel.

În fie care an câștigă și cruță mai mult, tot mai des sosiau scrisorile din Franța, tot mai des cercetă pe capelanul regimentului, care-i cetea epistolele, și tot mai gros deveni ciorapul său. Intreg escadronul nu-l numia altcum, decât „Capitalistul Pipsoară“.

6. Locotenentul cel nou.

În 14 August 1863, întreagă garnizoana din Gedyville era în mișcare. Inspectorul general al armatei era așteptat să sosească. Escadronul stetea complet, în ordine de bătae, pe câmpul de paradă. Călăreții ședeau mândri pe excelenții lor cai arabi, cu scărițele și frânele, cele aurite. Peste uniforma frumoasă a spahilor indigeni arabi atârna în jos burnuzul cel roșu și mantaua cea albă ca zăpada. Cavaleria franceză avea un aspect și mai plăcut; însă cel mai mândru și mai plăcut era bravul trîmbițaș și capitalist „Pipsoară“.

(Va urma.)

Alte circulare a vicarului Halmagi din 1797.

Circularul din 18 Februar 1797 în pctul a) începe: Cu acesta să face de știre fraților Voastre Cucernicilor Preoți, din Eparchia Năsăudului pe Someș în sus“... și recomandă adunarea de milă pentru orașul Critălfeld din Știria.

În pct b) recomandă „din nou“ adunarea de milă pentru un oraș din Moravia.

Pct c) Creștinii toți să se ispovăduiască în acest s. post și cari vor fi vrednici să se apropie a să preceștiu făcând ceva din canon, iară tocma neispovediți nime să nu iasă din post câți vor fi dela 7 ani în sus, iar cine să va arăta nebăgător de seamă de poruncile bisericii, pe acela să-l arătați la scaunul vicărășesc pentru cercetarea lui cea întru Dumnezeu a nu fi un suflet ca acela perit în veci, căci nici cererile cele pentru pacea de obște și pentru mila și darul nu să primesc dela inima imputită de păcate.

d) Veți ști din porunca Mării Sale Domnului Vlădică din 2 zile alui Ianuarie 1797 că nelncetat să faceți rugăciune pentru Împăratul și pentru ostașii lui și pentru țară având credință la ruga, ce veți face, cumcă Dumnezeu nu va uita până în sfârșit, ce cu izbândă va aduce cele de mântuire. *)

e) Am aflat obiceiul cel creștinesc cătu-i pe aici, care să țin pe la bunii creștini puindu-să cruci pre drum și pre latură satului de amândouă capetele, ce este din porunca noastră să să togmească acestea de temeiu făcându-să la toate satele pentru paza țărănilor și apărarea nevăzutelelor și viclenelor duhuri și pentru alte folosuri. Acestea să pot acoperi și închide și zăgrăvi, pre unde a fi puteria, carele de le va ciocărți, le va bajocori, s'au intrait chip le va strica cineva până nu a cădea de putrezală, acela va fi afurisit prin știință. Care va face aceasta, de vreme ce și cu lită să cade a eși la dănselle întrunele vremi

*) Să reflectează la războiul cu Francezii expedițiunea a două din 1793—1800.— Nota Transcriitorului.

ale anului ca să facă osfeșanie la hotarși la țarină. Acestea se poruncesc.

Năsăud, 18 Februarie 1797. Ioan Halmagi, vicareș.

Circularul din Octomvrie 1797.

1. „Fraților Voastre Cucernicilor preoții din eparchia Năsăudului cu aceasta vi să face de știre“ etc., recomandă adunarea de milă pentru „21 gazde arsă din Sălăgi Sâncrai“ și un oraș din Tirol.

2. Aceasta încă veți ști, cumcă elaca s'a oprit de tot, încât nime mai mult nici să o poștească, nici să o primiască fie bisericești fie mirenești fețe. — În locul elăcii să știe creștinii noștri, că să dea 4 potori preoților pentru umblatul cu crucea la bobotează; de nu să va prilejui (sic) suștăcul la cineva mai sărac, acela va putea da o merță de ovăs, lângă aceasta apucatul obicei din moși rămâne în vig, ca să dea la bobotează acelea, care s'au obicinuit a da după omenia și milostivirea lor precum va fi obiceiul o pâne s'au un colac, un fuior și alte asemenea, după voia și omenia lor. Acestea toate nu s'au așezat în chip ca acela, cumcă doară creștinii să n'aibă voiă a da și mai mult preoților decât atâta. În legea veche a fost rânduit a să da preoților, ba și în legea creștinescă până bine de curând au portat grijă creștinii pentru chivernisala vieții preoților. Pildele cele bune deapurarea să fiă de îndemnare creștinilor celor de acuma. Deci pentru slujba și osteneala cea multă a preoților să cade creștinii a să îndemna în răsna dumnezeiască, ca să le dea și câte o merță de ovăs în chip de sămbrie puțin lângă cele ce s'au arătat, precum i-au îndemnat Dumnezeu pe pravoslavnicii noștri în Tiha Bărgăului, așa va fi blagoslovită munca creștinilor și rugăciunea preoților nu cu părere de rău, cum zice s. Apostol Pavel „Cine de unde munciește de acolo trage nădejde de ași ținea viața“. Aceasta rânduială de a două oară să se scrie la protocol și cea de întâi să se însămnează deosebit și comisia pornindusă să să dea în știre la norod.

Năsăud, Octomvrie 1797 Ioan Vicareș Halmagi.

Circularul din Noemvrie 1797.

Cu durere am înțales, că rânduiala legii, care stă și la molitevnic pentru a nu eși muierea afară din curte până la 40 de zile dupăce și-au dobândit, pe alocurea s'au stărpit (sic) făcând obicei impotrivnic. Cătră aceasta să poruncește de acum să nu mai fie aceasta, ci pre unde s'au smintit cuviosul acesta obicei al legii și al bisericii să se întoarcă iarăși și să stea în vig. Fără de se va întâmpla o luptă mare, atuncea după 3 sau 4 săptămâni cetindu-să obicinuita molitvă să i-să facă ertare și îngăduință. Să se scrie în protocol și trimițându-să Comisia înainte la vreme sa să se vestească — aceasta să poruncește.

Cade-să a ști cu o tocmire și la închisul și la deschisul Dverei cei mari. Aceasta afară de liturgia și vohodul cel mare și când să cetește evangelia utrenii și la darea opusului în zi de duminică și în sărbătoare oprită, iară la vecernea cea mare și la utrene osebit la liturgie dupăce cădește preotul la începere să cade a sta deschisă până la voz-

glajenie „ca supt stăpânirea ta“ la cheruvimi, atunci să închide apoi la cădit iară deschide stând deschisă până întră cu darurile și să închide până când zice preotul „ușile, ușile“ la credeu, atuncea iară să deschide și stau deschisă până când zice preotul „cu daru și îndurările tale“, atuncea închidându-se rămân închisă până după porivire (sic) și la „cu frica lui Dumnezeu“ să deschide stând deschisă până după opust. Această rânduială să o știe feții, ca să nu mai plesnească (sic) Dvera făcând învalială preoților în slujbă.

Năsăud 29 Noemvrie 1797. Ioan Halmagi, vicareș.

Românii din America.

Pentru zidirea unei biserici nouă în Lăscud, dela următorii 36 creștini binefăcători, cari sunt lucrători în America nordică, am primit cor. 310 anume: Stefan Stefu, Petru Crăciun, George Crăciun, Toader Crăciun, George Popa din Lăscud câte 21 cor. Vasilie Găinar, George Găinar din Lăscud câte 10 cor. Toader Crina, Ioanichie Vintilă din Lăscud câte 12. cor. 50 fil., Constantin Zelog din Lăscud 10 cor. 25 fil., Iosif Olariu, Iosif Șerban Ioan Vintilă, Augustin Herman Michail Moldovan, Ioan Mărian, Iosif Florea, Isidor Cosma din Lăscud câte 7 cor. 50 fil., Maior Gerasim din Lăscud 7 cor. 5 fil., Ioachim Oprea, Toader Georgiu, Iosif Gloahă din Lăscud câte 5 cor. 50 fil., Teofil Pop Constantin Nistor, Georgiu Ioan, Ioan Georgiu, Constantin Maior, Teodor Bogdan, Ioan Georgiu din Lăslău câte 5 cor. 25 fil., Ioan Florea din Vesăud 5 cor., 25 fil., Ioan Herman, Mărian George, Ioan Maior, Iosif Moldovan din Lăslău câte 5 cor. 25 fil., Simion Marian din Vesăud 2 cor. 50 fil. Acestor contribuitorii cari din sudoarea îndepărtată (Barton citj Ohio P. B. Nr. 107) au jertfit spre mărirea lui Dumnezeu, li-se exprimă și pe această cale mulțumitele întregului popor credincios din Lăscud, dorindu-le ca iarăși să se întoarcă sănătoși la căminele familiei lor unde-i așteaptă.

Lăscud la 7 Februarie st. n. 1905
Iosif Socol, paroch gr.-cat.

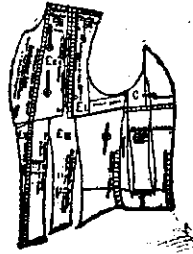

Român. I. b. 1906.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2:90
 2. **M. Eminescu. Studiū critic** —.90
 3. **Câte-va momente din începuturile bisericeii rom.** de C. Auner —.20
 4. **Nume de familie la români** din Ungaria, de A. Viciū. —.12
 5. **Din viața lui I. Micul** de M. Străjan —.16
 6. **Albertina. Povestire** de Dr. V. Bojor. —.30
 7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3:40
 8. **Cele două fețe ale lumii** de Nicu —.30
 9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —.16
- *) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5:80 cor. în loc 8:14 cor.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

marca fabricel

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pòte însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

== talia sa după orî ce modă ==

cu ajutorul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat. ***

== Se caută agenți ==

== Prospecte să trimit la cerere gratis ==

Cu tóta stima:

Anton Guschelbauer.
Sopron.

17 (24—52)

Cărți ce să pot căpòta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa	1.—
Cânteca, Sabo	1.—
Visuri trecute. Ciura	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiū	2.—
Geniū pustiū, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2:50
Poesii de Alexandri.	3.—
Teatru I. H. Alexandri á 1.50	9.—
Vers și proză Alexandrescu	1:25
Novele A. Brătescu-Voinesci	1:50
Liter. pop. Eminescu.	1:50
Ciocoii N. Filimon	1:50
Legende și basme Ispirescu.	1:50
Povești, I. Creangă	1:50
Vorbe înțelepte A. Popoviciū.	1:50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bătrâni	2:50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura.	1.—
Limba Română poporană și Dialectul Sicilian, de Alesiu Viciū	1.60
Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunea, Prețul 3 coroane.	

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

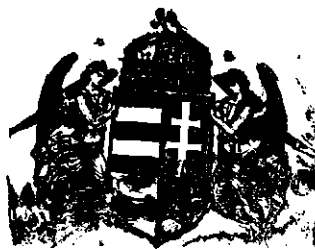
La esposițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniu Novotny

— în Timișóra-Fabrie —

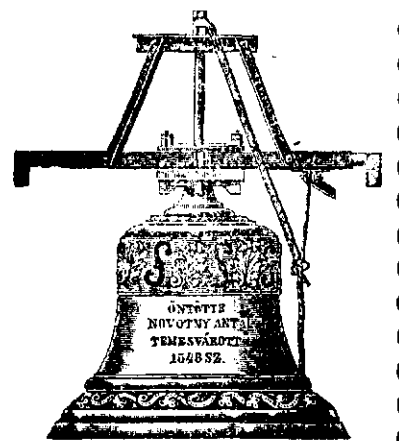
(22) 20—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioșe, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în orî ce parte, în dată ce clopotele sint bătute de o latore prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

== clopotele găurite ==

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provădute în partea superiőră — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea aū un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminosă, de cât cele de sistem vechiū, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiū. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturii ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.